

**Complete generatie
schoolgebouwen
dreigt te verdwijnen**

**Bij Rotterdams
openbaar onderwijs
ging alles mis**

**Juichende ouders:
continurooster
rukt op**

20 oktober 2012

Onderwijsblad 16

**ik
twitter**

ACb

Complete generatie schoolgebouwen dreigt te verdwijnen

Een hele generatie basisscholen, gebouwd in de jaren vijftig en zestig, wordt afgebroken. Een kunsthistoricus, een directeur en een leerkracht vertellen waarom dat doodzonde is. En waarom de katholieke daltonschool Bisschop Bekkers in Groningen dus niet wordt gesloopt, maar gerenoveerd.

Tekst Anka van Voorthuijsen **Beeld** Paul Meijer

De basisschool waar ze als kind zelf naar toe ging, in Assen, werd een tijdje geleden gesloopt, vertelt Mirjam Pepplinkhuizen. “Toen ik het zag vond ik het toch raar en werd er zelfs een beetje weemoedig van.” Haar oude school leek sprekend op de school waar ze nu zelf als leerkracht en cultuurcoördinator werkt, in Groningen. Zoals vele honderden scholen in Nederland dubbelgangsters zijn van deze Bisschop Bekkers-school in de wijk Paddepoel. In de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw, toen Nederland economisch groeide en bloeide en er veel kinderen werden geboren, waren er in relatief korte tijd veel nieuwe kleuters- en basisscholen nodig. Omdat de behoefte groot was, werden het ontwerp en de bouw zo veel mogelijk gestandaardiseerd.

Kunsthistoricus Wilma Kempinga: “De scholen werden met zorg ontworpen vanuit een bij die tijd passende, optimistische visie. Men hechtte waarde aan goed onderwijs in goede gebouwen met veel aandacht voor licht, lucht en ruimte. Het moest een omgeving zijn waarin kinderen zich kon-

den ontplooiën.”

Miljoenen Nederlanders hebben daarom een zelfde gebouw voor ogen als ze aan hun voormalige basisschool denken: gebouwen van lichte baksteen met hoge, grote lokalen, die aan de plein- of straatkant in grote glazen vakken verdeeld waren en aan de zijde van de gang vaak ook nog grotendeels uit glas bestonden. Scholen met felgekleurde, vaak blauwe, gele en rode panelen aan de binnen- en buitenkant van het gebouw. Met een plat dak. Een centrale hal met een flink trappenhuis. In het voormalige kleuterschoolgedeelte vaak nog een lavet, als waterspeelplaats voor de kleintjes. Veel van de scholen hebben een H-vormige plattegrond met een speelplein tussen de beide poten. Ruim in het groen, met struiken en bomen rondom, in het hart van de nieuwbouw. Soms stonden er zelfs drie van die bijna identieke gebouwen dicht bij elkaar: een christelijke, een katholieke en een openbare basisschool. Directeur Wally van der Vlugt weet dat haar school veel *look-alikes* heeft. “Soms zie je een foto en dan

denk je even dat het onze school is, maar dan blijkt het een school in Rotterdam of Utrecht te zijn. Je ziet dit type echt overal in Nederland.”

Hoge standaard

Kunsthistoricus Wilma Kempinga vormt samen met architect Tjeerd Wessel de stichting Mevrouw Meijer: een ideëel onderzoeksbureau dat zich richt op de verbetering van schoolarchitectuur. Mevrouw Meijer vindt dat renovatie van bestaande schoolgebouwen een goed alternatief is en soms zelfs de voorkeur verdient boven sloop en nieuwbouw, zoals nu meestal automatisch gebeurt. Kempinga: “Veel scholen uit de wederopbouw-periode zijn standaard scholen, maar dan wel met een hoge standaard. Ze zijn ruim opgezet en flexibel. In de loop der jaren zijn ze vaak slecht verbouwd, dichtgeslibd en haveloos geworden door slecht onderhoud. Maar de kern is niet aangetast en kan zich makkelijk aan nieuwe wensen aanpassen.”

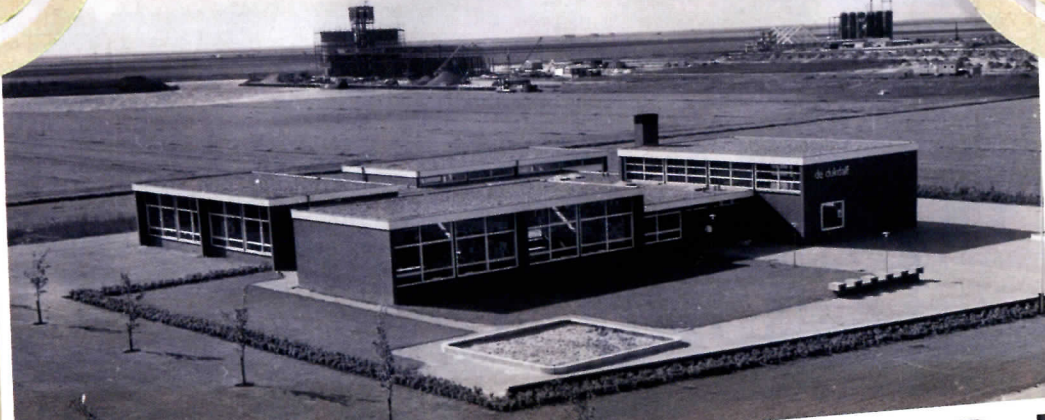
Toch is renovatie van deze generatie **▀**

De doorzichtigheid van de lokalen,
het natuurlijke licht, de grote ramen

Directeur wally van der vlugt van de Bisschop
Bekkersschool: "Toen ik hoorde hoeveel vierkante
meter je bij nieuwbouw per kind krijgt, schrok ik echt."
Links naast haar Mirjam Peplinkhuizen.

gebouwen ongebruikelijk. Er is nogal wat agressie tegen de bouwstijl van de jaren vijftig en zestig. 'Weg met die rotzooi' is vaak de gedachte, merkt Kempinga. "Het onderhoud is ook vaak slecht, maar er is ook veel goed en mooi aan die bouw."

Groningen had bijna honderd van dit type scholen. Ze werden de afgelopen jaren stuk voor stuk gesloopt, er staan er nu nog drie, waarvan de Bisschop Bekkersschool er één is. Een complete generatie schoolgebouwen dreigt te verdwijnen, waarschuwt Kempinga. "Niemand heeft het overzicht omdat elke gemeente daar zelf over beslist." Zonde en niet nodig, vindt ze. Ook vanuit historisch besef: "Waarom zou je zo'n *lieu de mémoire*, zo'n gebouw dat een rol speelt in de collectieve herinnering van zoveel Nederlanders en zo kenmerkend is voor een bepaalde periode en bepaald gedachtegoed slopen, als dat niet nodig is?"

Onhandige dingen

Ook de Bisschop Bekkersschool stond op de nominatie voor sloop en nieuwbouw over een jaar of drie, zegt directeur Wally

van der Vlugt. "Het gebouw was afgeschreven. Er was veel aan geplakt en gepleisterd en daar was het niet altijd beter van geworden, er zaten veel onhandige dingen in."

Nieuwe scholen zijn vaak niet meer herkenbaar, ze verdwijnen in een klomp stenen

Sinds de oplevering in 1966 - het sterfjaar van naamgever bisschop Bekkers - was er veel aan de school veranderd en verprutst. Aanvankelijk waren het twee gebouwen: een aparte kleuter- en lagere school, die met elkaar werden verbonden. Op de plek van

de zandbak kwam een grote ruimte voor bijeenkomsten. Er kwamen nieuwe lokalen bij voor een peuterspeelzaal, nieuwe muren werden bijgezet, ruimtes werden gesplitst of uitgebroken, stukken aangebouwd. "Dit gebouw is in de loop der jaren pragmatisch aan elkaar gemetseld, er was geen overallvisie."

Renovatie had het bestuur, de gemeente of zichzelf nooit serieus overwogen, zegt Van der Vlugt. Oude scholen die geen monumentenstatus hebben worden gesloopt, en zelf had ze het idee dat het gebouw er echt slecht aan toe was. Nadat Mevrouw Meijer via de gemeente in contact was gekomen met het schoolbestuur was er bij die Stichting Katholieke Onderwijscentrale Groningen snel enthousiasme, mede omdat er binnen het bestuur veel aandacht is voor duurzaamheid.

Mevrouw Meijer stelde voor om drie architectenbureaus in het kader van 'nieuw leven voor naoorlogse scholen' onderzoek te laten doen en elk met een voorstel voor renovatie van de school te laten komen, waardoor de school nog minstens veertig

Groede gebouwen met veel aandacht voor licht, lucht en ruimte

Dukdalf Dronten, mooi voorbeeld uit de jaren zestig

jaar mee zou kunnen. Wally van der Vlugt: "Ik ben hierdoor anders naar ons gebouw gaan kijken. Ik had me nooit zo gerealiseerd met welke visie deze wijk is gebouwd en hoe de school daarbij hoort. Dat het waardevol is om zoiets representatiefs uit een bepaald tijdvak te behouden. En dat de basis van de school zo goed is."

Van der Vlugt: "Toen ik hoorde hoeveel vierkante meter je bij nieuwbouw per kind krijgt, schrok ik echt. We hebben nu veel meer. De school voelt ook echt ruim, er zijn grote hallen en grote lokalen. Er zit veel ruimte omheen, we zitten midden in het groen. Ik dacht ineens: als je dit plat gooit krijgen we dit volume nooit meer terug."

Kleurige panelen

Kempinga: "Bij deze scholen is destijds veel aandacht besteed aan het basiselement van de school: het lokaal. Die lokalen zijn zó ruim. En wat er de afgelopen tientallen jaren ook is veranderd in de samenleving en het onderwijs, deze scholen blijken een enorm aanpassingsvermogen te hebben." Die overtuiging hebben Pepplinkhuizen en

Van der Vlugt inmiddels ook. De school is een daltonschool en bezig met het innovatieproject Slim Fit. Daarbij verdwijnt de traditionele jaarklas, en komen er units van rond de zeventig leerlingen, die les krijgen van een gedifferentieerd team van leerkrachten en ondersteuners. De architecten hebben daar in hun plannen rekening mee gehouden. Pepplinkhuizen: "Natuurlijk moet er veel gebeuren, maar de basis van dit gebouw is zó mooi. De doorzichtigheid van de lokalen, het natuurlijke licht, de grote ramen, dat open karakter. Het voelt zo ruim in vergelijking met nieuwere schoolgebouwen."

Aankankelijk was het plan om de voor deze bouwstijl zo typerende gekleurde panelen aan de binnen- en buitenkant van het gebouw wit te verven, zegt Mirjam Pepplinkhuizen. "Lekker rustig, was het idee. Nu realiseert iedereen zich hoe speciaal dat kleurgebruik is, al die gele, blauwe en rode vlakken. Als je dit gebouw bekijkt als een monument wil je die oorspronkelijke kleuren juist wel handhaven."

Ze kijkt nu heel anders als ze elders een

school bezoekt, zegt Wally van der Vlugt. "Ik zie lange gangen, grote hallen en kleine lokalen. Ik vind het vaak zo krap. En ik mis een visie in die gebouwen."

Kempinga: "Je kunt zo'n gebouw verduurzamen en aanpassen aan de nieuwe wensen op onderwijsgebied. Het is niet goedkoper dan nieuw bouwen, maar ook niet duurder. En je hebt uiteindelijk bij renoveren meer kwaliteit omdat de basis goed en ruim is." De gemeente Groningen is onder de indruk van de mogelijkheden die renovatie biedt, en wil het beleid daarop aan gaan passen. De potjes 'onderhoud' en 'nieuwbouw' moeten meer gecombineerd kunnen worden in de toekomst, zodat levensverlengend renoveren ook een optie wordt. Het is ook mooi om een als school herkenbaar gebouw in een wijk te hebben, vindt Wilma Kempinga: "Bij nieuwe brede scholen in multifunctionele accommodaties lossen scholen vaak bijna op: ze zijn niet meer als school herkenbaar, maar verdwijnen in een klomp stenen. Jammer." ■

Meer info: www.mevrouwmeijer.nu